

рум'янами шоки і закапували його в очі, внаслідок чого розширювались зіниці й очі мали блискучий вигляд і ставали темними.

Datura stramonium L. — дурман звичайний. Назва *Datura* — від арабського *tatorah* (*tat* колоти, оскільки ця рослина з колючими плодами). Походження *stramonium* нез'ясовано, але є припущення, що слова *stramonium* і *datura* мають спільний корінь.

Hyoscyamus niger L. — блекота чорна. *Hyoscyamus* — від давньогрецького назви рослини *hyoskyamos* (*hyos* — свиня, *kyamos* — біб). Назву дано Діоскоридом, який помітив, що свині, які поїдали рослину з плодами, падали в судомачі і гинули. Швейцарський фармаколог Чирх вважає, що префікс *hyos-* використаний зневажливо — "свинячий біб", очевидно, через те що блекота росте на смітниках. *Niger* (*-a, -um*; прикм.) — чорний (зів квітки чорно-фіолетовий).

Родина *Rapaveraceae*:

Chelidonium majus L. — чистотіл великий. Назва *Chelidonium* походить від грецького *chelidon* — ластівка (мабуть, тому що рослина з'являється з прилітом ластівок і в'яне з їхнім відльотом). У працях Діоскорида є ще одне народне повір'я про цю траву: "Розповідають, якщо пташеня ластівки осліпне, ластівка-мати приносить цю траву і виликовує його". *Majus* — порівняльний ступінь від прикм. *magnus* (*-a, -um*) — великий.

Бронських С.В.

ПРОБЛЕМА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАДИЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ В ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ

Кафедра іноземних мов

Вищий державний навчальний заклад

«Буковинський державний медичний університет»

Вивчення наслідування булгаківських традицій в літературі ХХ століття сприяло дослідженню літературних шедеврів М. Булгакова та творів його послідовників, чий роман можна сміливо назвати романами-продовженнями найпотужнішого твору М. Булгакова «Майстер і Маргарита». Булгаківська традиція у творчості письменників ХХ століття — одна з надзвичайно важливих і малодосліджених проблем сучасного літературознавства. Проблема булгаківської традиції, формування якої чітко прослідковується в літературі, потребує ґрунтовного вивчення. Для цього, необхідно розширити обрії розгляду категорії традиції у М. Булгакова та булгаківської традиції у його послідовників. Йдеться про те, що для початку необхідно проаналізувати вплив великих геніїв пера, на творчість Михайла Опанасовича відхиляючись від хибного сприйняття його як автора власне тільки «Майстра і Маргарити». Це б дозволило осмислити вплив одного твору на літературний процес декількох десятиліть. Вплив булгаківської майстерності на багатьох письменників із світовим ім'ям є незаперечним.

Актуальність теми зумовлена осмисленням розгляду функціонування традиційного матеріалу у М. Булгакова та булгаківського матеріалу у світовій літературі другої половини ХХ ст. Крім того, вона обумовлена важливістю дослідження традиційних образів і мотивів роману М. Булгакова «Майстер і Маргарита» з точки зору генеалогії, та їх ролі в організації внутрішньої структури і та вираженні філософської концепції нових творів-продовжень. Оскільки проблеми прототіпності образів в більшості робіт не пов'язані з аналізом тексту, його внутрішньою структурною організацією, в нашій роботі актуальним є аналіз дії конструктивних принципів організації тексту роману на рівні структури спорідненості образів та мотивів та дослідження жанрових особливостей романів-продовжень.

Проаналізовано булгаківські художні нововведення, які із вдячністю визнали такі видатні письменники як Д. Апдайк «Кентавр», Чингіз Айтматов «Плаха», брати Стругацькі «Кульгава доля», Ю. Домбровський «Факультет непотрібних речей». Дані романи проаналізовано у якості прикладів використання певних та вибіркових булгаківських прийомів, образів та мотивів.

Основним методологічним підґрунтям нашої роботи стала теорія традиційних сюжетів А. Нямцу, в якій серед методів наслідування виділяється прийом продовження, та саме два фундаментальних романа — продовження булгаківського твору «Майстер і Маргарита», «Повернення Воланда, або Нова дияволяда» В. Ручинського та «Перший із перших, або дорога з Лисої гори» В. Кулікова у ракурсі вивчення запозичень традиційних сюжетів, образів і мотивів у самого М. Булгакова та булгаківської традиції у вищезазначених письменників.

На нашу думку М. Булгакову властивий оригінальний, приголомшливо несподіваний, незвичний погляд на світ, який став певним лейблом в літературному процесі ХХ століття. Однак цілком очевидним є факт, який він майже декларував про його зв'язок з літературною традицією. Він дуже органічно входить у російську та світову літературу.

Його відштовхування від традицій та становлення як письменника — це результат поглиблених релігійно-філософських і богословських пошуків, естетичного освоєння традиції. М. Булгаков тісно пов'язаний із срібною добою, проте, його літературна спадщина знаменувала новий, зовсім інакший етап для російської та світової літератури.

Сучасне літературознавство акцентує увагу на вивченні функціонування традиційного сюжетно-образного матеріалу різних генетичних груп. За останні роки, цей аспект суттєво розвинувся. Причиною такого гострого інтересу в даному напрямку є тенденція людства до пошуку духовності, спроба почути відлуння голосів прашурів та становлення національної свідомості. Ці спроби базуються на зв'язках загальнолюдської

історії та на зверненні сьогодення до минулого задля моделювання шляхів розвитку майбутнього суспільства. Простіше кажучи, замість знівельованих ідолів суспільству необхідні нові ідеали та способи ескалації співзвучні з вимогами часу. І. Неупокоева з цього приводу зазначає, що літературні процеси не локалізуються тільки в межах певної епохи, регіону або певної художньої сфери, а проходять (історично трансформуючись) через величезні масиви історичного часу, діючи на всьому «просторі» всесвітньої літератури. Таким процесом є взаємозв'язок і взаємодія літератур, яка виражається в особливостях функціонування традиційних образів, сюжетів і мотивів. Системний підхід до розгляду вищезазначеного процесу є одним із найважливіших завдань вивчення всесвітньої літератури.

Подальше вивчення окремих національних літератур, так як і історії всесвітньої літератури неможливе без поглибленого вивчення взаємозв'язків між літературами – ролі цих зв'язків в розвитку сучасної літератури та їх значення для світової літератури.

Зорій Н.І.

ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В УМОВАХ КРИЗИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кафедра психології та соціології

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Проблеми, пов'язані з відсутністю виховання сучасної молоді, визначають серйозну науково-пошукову роботу в галузі філософії освіти, психології та педагогіки з метою вироблення наукових підходів до виховання сучасної студентської молоді. В педагогіці виокремлюють категорії навчання та виховання щодо об'єктивного тлумачення їхньої сутності, що теж є однією з проблем, коли відбувається їхній неприродний поділ в педагогічній практиці відповідно до застосування форм, методів, засобів тощо. В психології активно культивується поняття соціалізації як цілеспрямований вплив на особистість, цим самим ототожнюючи його з процесом виховання у вищій школі. Ці обставини призвели до відсутності виховання у системі вищих навчальних закладів або до його формалізації із включенням заходів, що передбачають формування певних ціннісних орієнтацій, процес формування яких мав би завершитися в школі, натомість у вищій школі закономірним є шлях набуття умінь і навичок дорослого і в тому числі професійного життя.

Спонтанний вплив середовища, потік неконтрольованої інформації через інтернет та засоби масової інформації стали основними чинниками соціалізації. Вплив спонтанних факторів середовища (псевдокультура, неформальне спілкування тощо) є значно більшим, ніж виховна система вищої освіти.

Ідеологічна функція виховання радянської доби не зникла в системі освіти, а продовжує існувати у формі патетики, псевдопатріотизму, моралізації тощо. В нашій суспільній свідомості має відбутися акт деміфологізації державності, адже суспільно-психологічна реальність є новою, трансформація суспільства із тоталітарного і посттоталітарного в демократичне має відбуватися за умов суспільної згоди, а не конфронтації, яка принесла глибокий соціальний та національний конфлікт.

Те, що в українському суспільстві національне виховання в черговий раз стало об'єктом декларування загальнолюдських ідей – в кращому випадку, в гіршому – нав'язування ідеології певної політичної партії є очевидним фактом.

Все, зрештою, звелось до популяризації всього «українського» – від мови до предметів вжитку, якщо би мова йшла про збереження культури національних меншин, то можливо дана стратегія і була б прийнятною, але парадокс в тому, що набувши державної незалежності, ми і надалі відчуваємо себе як народ, який проживає на території іншої держави, з комплексом меншовартості. Отже, все звелось до пропагування та вивчення етнокультурного, що домінує на території України і таким чином, абсолютно закономірним є процес відчуження людей інших національностей від такого виховання, адже результат системи впливу національного виховання не зачіпає інтересів всіх громадян України.

Відсутність полікультурного виховання визначило ще одну психолого-педагогічну проблему в даному контексті є небезпека тлумачення української культури з точки зору етнокультури, що може привести до розвитку української культури в провінційних межах та розчленування світу культури на окремі етнічні картинки. У зв'язку з цим в суспільстві з'являється недовіра, підозра, зневага до представників інших національностей, що супроводжується комплексом «оборонної» свідомості, намаганням захищати національну культуру, національні ідеали тощо. І навпаки: якщо відсутній національний чинник – суспільство виступає як досягнення певних цілей, як задоволення потреб, тобто формується споживацьке ставлення до життя. Нині ми спостерігаємо етап героїзації людей, які віддали своє життя за незалежність України, як носіїв національної ідеї і які формують благородний ідеал, образ справжнього чоловіка-воїна, борця, як ідеалу честі і доблесті.

Американські психологи прийшли до висновку, що етноцентризм в багатьох випадках співвідноситься з антидемократизмом, а відсутність виховання викликає в молодій людині вороже ставлення до світу та пошуку «образа ворога».

Подвійні стандарти, подвійна мораль, слова, якими часто характеризують українське суспільство з початку незалежності – саме це стало першопричиною протестів українського студентства. Освітні реформи, виховання майбутнього покоління залишається декларациєю і підставою для нових соціальних потресів.